

مروری بر سرودهای ملی میهنی ایران به مناسبت سالروز حماسه آزادسازی خرمشهر

نغمهٔ ساز وطن

آذر صدارت-همه‌جای دنیا، وقتی قرار است آدم‌ها در قالب یک گروه منسجم با حفظ اتحاد و همدلی یک مسیر و آرمان را دنبال کنند و به هدف برسند، یک نماد و نشانه و شعار و سرود برای خودشان طراحی می‌کنند تا همیشه و هر لحظه، چه وقت رنج و دشواری و خستگی و چه وقت شادی و جشن و پیروزی، آرمان‌ها و ایده‌آل‌هایشان را یادآوری کنند. یادآوری کند کجا ایستاده‌اند، جایگاه و دارایی فعلی‌شان، حاصل چه از جان گذشتگی‌هایی است و این مسیر تا کجا ادامه دارد و بهای ایستادگی در آن چیست؟ شاید فلسفه شکل‌گیری سرودهای ملی‌میهنی در همه کشورها، همین باشد. همین که مردم یک سرزمین، در مناسبت‌های مختلف و به بهانه‌های گوناگون، همدلی‌شان را تبدیل به هم‌صدایی کنند و ارزش‌هایشان را زمزمه کنند یا فریاد بزنند. چالش‌هایی مثل حضور و موقعیت در رقابت‌های جهانی علمی و هنری و ورزشی، تهدید مرزها توسط دیگر کشورها، برگزاری انتخابات یا سالروز وقایع تاریخی و ملی، همه جزو موقعیت‌هایی است که سرودهای ملی‌میهنی در آن، نقش پررنگی ایفا می‌کنند؛ هم برای تهییج احساسات و تجدید عهد و تشدید اتحاد و هم برای تخلیه انرژی ناشی از تلاش و رقابت و پیروزی. حالا که انتخابات ریاست‌جمهوری با مشارکتی گسترده در کشورمان برگزار شده، فارغ از این که طرفدار کدام گرایش سیاسی بودیم، وقت اتحاد و همدلی و هم صدایی بیش از پیش است. شاید در روز سوم خرداد، روز فتح خرمشهر در سال ۱۳۶۱ که روز مقاومت و ایثار و پیروزی هم خوانده می‌شود، بد نباشد مروری کنیم بر تصنیف‌ها و قطعات و سرودهای ملی میهنی معاصر ایران که همیشه و همواره، تأثیر عمیقی بر یکپارچگی مان داشتند. پس با ما همراه باشید.

وطن! وطن! نظر فکن به من

نام قطعه: **وطن**
خواننده: **همایون شجریان**
شاعر: **سیاوش کسرایی**
آهنگساز: **سعید فرحبوری**
برای خیلی‌هایمان ماندگارترین و تأثیرگذارترین آهنگ‌های ملی و میهنی آن قطعاتی است که در گذشته سروده و اجرا شده‌است؛ بعضی از این قطعات را با همان اجرای اولیه و قدیمی می‌پسندیم و بعضی‌هایشان را با بازخوانی‌های جدید. آهنگ «وطن» همایون شجریان اما از معدود قطعاتی است که در سال‌های اخیر ساخته شده و جایگاه و پایگاهی به اندازه همتایان قدیمی‌اش پیدا کرده‌است. قطعه وطن با همراهی گروه «دستان» از جمله کارهای مستقل (بدون همراهی پدر) همایون شجریان است که به‌نوعی سرآغاز دوران پختگی او به‌شمار می‌رود. قطعه‌ای که بیش از همه چیز به مضمون وفاداری به وطن، به عنوان یک عنصر ارزشمند و غیرقابل جایگزین در زندگی هر آدم می‌پردازد.

از خون جوانان وطن لاله دمیده

نام قطعه: **راز دل / هنگام می‌خواننده: علیرضا قربانی**
شاعر: **عارف قزوینی**
آهنگساز: **حبیب خرامی‌فر**
نخستین اجرای این تصنیف، با صدای خود عارف بود که البته هم اکنون از اجرای او هیچ نسخه صوتی وجود ندارد. عارف قزوینی در دیوان خود و در مقدمه‌ای بر این تصنیف، نوشته‌است: «این تصنیف در دوره دوم مجلس شورای ایران در تهران ساخته شده‌است». مضمون تصنیف به افسانه‌ای اشاره دارد که از قطرات خون سیاوش (یکی از قهرمانان شاهنامه)، گل لاله می‌رود. «از خون جوانان وطن»، را خوانندگان بسیاری از جمله عبدال... خان دوامی (ردیف‌دان برجسته) اجرا کرده‌اند. گرچه مشهورترین اجرای این اثر، مربوط به سال ۱۳۵۱ و با صدای محمدرضا شجریان و همکاری گروه شیدا است ولی در سال‌های اخیر، خوانندگان جوانی مثل علیرضا قربانی، از پس اجرای این تصنیف خیلی خوب برآمده‌اند. دوسال پیش هم کلیپ دینی و خوش ساختی براساس همین تصنیف با صدای قربانی، به نویسندگی و کارگردانی محمدحسین مهدویان در خبرگزاری‌ها و شبکه‌های اجتماعی دست به دست شد که روایتگر ایثار و از خودگذشتگی جوانان رزمنده دهه ۶۰ و عشق و ارادت جوانان دهه ۹۰، به آن‌ها بود.

ایران، ای سرای امید

نام قطعه: **سپیده**
خواننده: **محمدرضا شجریان**
شاعر: **امیرھوشنگ ابتهاج**
آهنگ ساز: **محمدرضا لطفی**
تصنیف سپیده در نخستین روزهای انقلاب اسلامی ساخته شده‌است. «محمدرضا لطفی»، نوازنده بزرگ تار و سه‌تار، چند ماه پیش از نخستین کنسرت این اثر، به منزل ابتهاج می‌رود و آهنگ تصنیف را برای او می‌نوازد. ابتهاج هم علاقه‌مند می‌شود که شعر آن را بسراید. کار سرودن شعر کمی طول می‌کشد، آن‌قدر که لطفی نگران ناقص ماندن کنسرت می‌شود. اما بالاخره یک هفته مانده به اجرای کنسرت شعر آماده می‌شود و لطفی آن را پیش استاد شجریان می‌برد. نتیجه می‌شود تصنیف بی‌مانند «سپیده» که بعدها بارها بازخوانی می‌شود؛ بازخوانی شهرام ناظری و محمد معتمدی، از بهترین اجراهای این تصنیف بعد از استاد شجریان است.

همراه شو عزیز...

نام قطعه: **رزم مشترک**
خواننده: **محمدرضا شجریان**
شاعر: **برزین آذر مهر**
آهنگ ساز: **پرویز مشکاتیان**
سرود «رزم مشترک» که به «همراه شو عزیز» معروف شده، اثری حماسی است که در تاریخ معاصر ایران جایگاه ویژه‌ای دارد. این شعر تا مدت‌ها منسوب بود به شخصی به‌نام «برزین آذر مهر» که بعدها مشخص شد نام مستعار پرویز مشکاتیان است. این سرود نخستین بار در سال ۱۳۵۸ به مناسبت اولین سالگرد انقلاب اسلامی به‌خوانندگی محمدرضا شجریان در آواز اصفهان اجرا شده‌است و در سال‌های اخیر، الهام بخش همه ایرانی‌ها در مقاطع حساسی مثل انتخابات تعیین سرنوشت کشور بوده است.

وطن یعنی خلیجِ تا ابد فارس

نام قطعه: **وطن**
خواننده: **علیرضا عصار**
شاعر: **علیرضا شجاع‌پور**
آهنگساز: **فواد حجازی**
علیرضا عصار، خواننده ۴۸ ساله سبک پاپ که از پنج سالگی پا به دنیای موسیقی گذاشت و در ۱۶ سالگی اولین فعالیت حرفه‌ای‌اش را با نوازندگی پیانو در یک تئاتر دانشجویی شروع کرد، در دهه ۷۰ با اجرای قطعه عبدالله با شعری از مولانا و آهنگ سازی فؤاد حجازی، مطرح و شناخته شد و با آلبوم «کوچ عاشقانه» حسابی گل کرد. عصار در دهه ۸۰ با انتشار پنج آلبوم شنیدنی، جزو چهره‌های محبوب و پرطرفدار موسیقی پاپ بود و رکورددار اجرای زنده هم به حساب می‌آمد. قطعه «وطن» از آلبوم «ای عاشقان» که سال ۱۳۸۴ منتشر شد، یک قطعه پرشور و حماسی است که جزو خاطره‌انگیزترین قطعات ملی‌میهنی پاپ ایران به حساب می‌آید. هم‌جواری دلنشین ترانه «علیرضا شجاع‌پور»، که به مرور تاریخ درخشان و غرورآفرین ایرانی‌ها از تیراندازی آرش کمانگیر و خشم و خروش کاوه و فریدون تا از جان گذشتگی جوانان در فتح خرمشهر و هشت سال دفاع مقدس و مرور جایگاه عمیق و تأثیرگذار وطن در قلب و زندگی تک تک ایرانی‌ها می‌پردازد با آهنگ‌سازی «فواد حجازی» و نوای جادویی ساکسیفونش و اجرای قوی و باصلایت عصار، ترکیبی ساخته که با شنیدنش، هم غرور ملی ات افتاح می‌شود، هم احساسات بابت تمام نامرادی‌های برخی هموطنان جریحه‌دار می‌شود و هم وظایفت در برابر وطن و هموطن را به یاد می‌آوری؛ چون: وطن یعنی هدف، یعنی شهامت. وطن یعنی شرف، یعنی شهادت.

خلیج ایرانی، آبی آزاده

یه ملت عاشق، پشت تو واستاده
نام قطعه: **خلیج ایرانی**
خواننده: **محسن چاوشی**
شاعر: **حسین صفا، سینا حجازی**
آهنگساز: **سینا حجازی**
سال ۱۳۸۲ بود و فضای موسیقیایی ایران، بیش از همیشه تحت‌تأثیر سبک و حال و هوای چهره‌هایی مثل علیرضا افتخاری و محمد اصفهانی قرار داشت. یک دهه از شکوفایی موسیقی پاپ ایران به واسطه حضور هنرمندانی مانند محمد نوری، قاسم افشار و خشایار اعتمادی می‌گذشت و مخاطبان این سبک موسیقی، تشنه‌یک صدا، چهره و حال‌وهوای متفاوت بودند؛ نیازی که به‌بهترین‌شکل ممکن توسط «محسن چاوشی» با هوشمندی و خلاقیت، دیده و پاسخ داده شد و در طول بیش از یک دهه حضور او، همچنان رصد و مدیریت شده است. چاوشی که در سال‌های اخیر، در نظر سنجی‌های رسمی و غیررسمی، همواره به عنوان محبوب‌ترین چهره موسیقی پاپ کشورمان شناخته شده و آلبوم‌ها یش، بنا به آمار سایت‌های معتبر موسیقی مثل بیپ‌توتز، پرفروش‌ترین آلبوم سال بوده و هست، بیش از چهل تک‌آهنگ دارد که به مناسبت‌های گوناگون، تولید و منتشر شده‌است. قطعه «خلیج ایرانی» هم که کار مشترک او و سینا تک‌آهنگ‌هاست. یک همکاری موثر، نه‌فقط در زمینه ترانه یا آهنگسازی که در اجرا و هم‌خوانی هم. قطعه ای که در سال ۹۱ و در میان هیاهوی واهی بیگانگان درباره خلیج فارس تنظیم و منتشر شد و تمام این سال‌ها، با پخش در مناسبت‌های ملی میهنی، بهانه ای بوده برای تجدید عهد دفاع و پاسداری از آب و خاک سرزمین مان.

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزانه روزنامه خراسان

چهارشنبه ۳ خرداد ۱۳۹۶

۲۷ شعبان ۱۴۲۸ • ۲۴ می ۲۰۱۷

۷۶۶